

RECHTSPRAAK EUROPA

NIEUWSBRIEF VAN HET GERECHTSHOF AMSTERDAM

Jaargang 2, no. 12 (december 2013)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht van actuele rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maand november 2013.

Deze nieuwsbrief wordt mogelijk gemaakt door het gerechtshof Amsterdam in samenwerking met het Landelijk Stafbureau (LSB) en wordt gepubliceerd op het weblog [European Courts](#) en op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Kernredactie: Marc de Werd, Roel Andrea en Joanne Bik (LSB).

Medewerkers: Robin Cozijnsen, Michiel Olthof, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels.

Copyright © 2013 Marc de Werd/gerechtshof Amsterdam

Volg RECHTSPRAAK EUROPA op twitter: [@EuropeanCourts](#)

INHOUDSOPGAVE

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- [RECHT OP LEVEN \(ART. 2\)](#)
- [VERBOD VAN FOLTERING \(ART. 3\)](#)
- [RECHT OP EEN EERLIJK PROCES \(ART. 6\)](#)
- [FAMILYLIFE/PRIVACY \(ART.8\)](#)
- [VRIJHEID VAN MENINGSUITING \(ART.10\)](#)
- [VERBOD VAN DISCRIMINATIE \(ART. 14\)](#)
- [VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID \(ART. 35\)](#)
- [VERWIJZING NAAR GROTE KAMER \(ART. 43\)](#)

2.RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

- [AANBESTEDING](#)
- [ARBEID](#)
- [BURGERSCHAP VAN DE UNIE](#)
- [COMMUNICATIE](#)
- [CONSUMENTENRECHT](#)
- [FISCALE BEPALINGEN](#)
- [FINANCIËLE INSTELLINGEN](#)
- [GENEESMIDDELEN](#)
- [INSTITUTIONEEL RECHT](#)
- [JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN](#)
- [KANSSPELEN](#)
- [LANDBOUW](#)
- [MEDEDINGING](#)
- [MILIEU](#)
- [OPENBAARHEID VAN BESTUUR](#)
- [PERSOONSGEGEVENS](#)
- [STAATSSTEUN](#)
- [STRAFRECHT](#)
- [VERZEKERINGEN](#)
- [VREEMDELINGEN](#)

3. PREJUDICIELE VRAGEN UIT NEDERLAND

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.

RECHT OP LEVEN (ART. 2)

ARREST – 12 november 2013 – Benzer en anderen t. Turkije – persbericht – arrest

In 1994 zijn twee Turkse dorpen gebombardeerd waarbij meer dan 30 personen om het leven zijn gekomen. Volgens de Turkse autoriteiten is de aanslag door de PKK gepleegd. Nabestaanden en personen die bij de aanslag gewond zijn geraakt stellen echter dat de aanslag is gepleegd door Turkse militairen en stellen de staat verantwoordelijk voor de aanslag. Daarnaast klagen zij over het feit dat geen grondig onderzoek is verricht. Het hof oordeelt tot een schending van artikel 38 omdat de Turkse autoriteiten niet alle medewerking hebben verleend en stukken hebben overgelegd die nodig waren voor het onderzoeken van de zaak. Bovendien is sprake van een schending van artikel 2 omdat er geen enkel bewijs is voor de stelling dat de PKK achter de aanslag zou zitten, alles wijst in de richting van de Turkse militairen en tevens van een schending van artikel 2 omdat de Turkse autoriteiten onvoldoende onderzoek hebben verricht naar de oorzaak ervan.

VERBOD VAN FOLTERING (ART. 3)

ARREST – 14 november 2013 – Blokhin t. Rusland – persbericht – arrest

De voorlopige hechtenis van een 12 jarige jongen met geestelijke problemen, voor de duur van 30 dagen in een jeugdinrichting, was onrechtmatig. De detentie diende geen redelijk doel en was niet nodig ter voorkoming van recidive (schending van art. 3 en 5). Daarnaast is er sprake van een schending van art. 6 nu de bekennende verklaring van de klager is afgelegd zonder rechtsbijstand en zonder dat de verdediging in staat is gesteld twee getuigen horen terwijl hun verklaringen de grond voor zijn detentie vormden.

RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID (ART. 5)

ARREST – 28 november 2013 – Glien t. Duitsland – persbericht - arrest

De gevangenisstraf van de veroordeelde werd met terugwerkende kracht voortgezet door detentie van een geesteszieke (artikel 5, eerste lid, aanhef en onder e, van het EVRM). Nu het laatste regime nauwelijks afweek van de gevangenisstraf oordeelt het Hof dat de Duitse autoriteiten een alternatieve vorm van detentie hadden moeten overwegen.

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ARREST – 26 november 2013 – Al-Dulimi and Montana Management Inc. t. Zwitserland – persbericht – arrest

Naar aanleiding van resoluties van de VN-Veiligheidsraad ten tijde van de Golfoorlog waren bezittingen van Al-Dulimi – een kopstuk van de geheime dienst van Saddam Hoessein – bevroren. De klachten richten zich tegen het ontbreken van een rechtsgang om de bevroering en dreigende confiscatie van de bezittingen aan te vechten.

Het hof neemt als vertrekpunt dat uit de ‘*presumption of equivalent protection*’ volgt dat een lidstaat geacht wordt zich aan het Verdrag te houden, indien uitvoering wordt gegeven aan verplichtingen die voortvloeien uit beslissingen van een organisatie die een gelijkwaardige standaard op het gebied van mensenrechten hanteert. Daaraan is in de onderhavige zaak echter geen toepassing gegeven. Het hof oordeelt dat klager, bij gebrek aan een effectieve rechtsgang op VN-niveau, toegang dient te hebben tot de nationale rechter. Het onthouden van rechtsbescherming leidt tot schending van art. 6 EVRM.

ARREST – 26 november 2013 – Vlad e.a. t. Roemenië – persbericht – arrest

Het hof neemt schendingen van artikelen 6 en 13 aan in verband met overschrijding van de redelijke termijn en het ontbreken van een effectief rechtsmiddel om daar compensatie voor te verkrijgen. Het hof maakt van de gelegenheid gebruik om vast te stellen dat het om structurele problemen gaat en moedigt Roemenië aan om de noodzakelijke maatregelen te treffen.

FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART. 8)

ARREST – 7 november 2013 – Söderman t. Zweden – Grote Kamer – persbericht – arrest – Strasbourg observers

Klaagster is, toen zij 14 jaar oud was, heimelijk gefilmd door haar stiefvader terwijl zij naakt in de badkamer stond. De klacht houdt in dat het Zweedse rechtssysteem, dat destijds geen verbod kende op het filmen van personen zonder hun medeweten, haar niet heeft beschermd tegen de schending van haar persoonlijke integriteit.

Het hof oordeelt dat de destijds geldende Zweedse wet niet de bescherming van het recht van klaagster op eerbiediging van haar privéleven verzekerde (noch strafrechtelijk, noch civielrechtelijk), op een manier die in overeenstemming met het Verdrag is.

Het hof neemt een schending van artikel 8 aan en overweegt dat het ontbreken van een voorziening te meer klemt omdat het om een minderjarige gaat, terwijl het feit in haar huis plaatsvond en de dader iemand was op wie zij diende te kunnen vertrouwen.

ARREST – 21 november 2013 – Putistin t. Oekraïne – persbericht – arrest

Klager stelt dat artikel 8 geschonden is doordat in een artikel over de “Death Match” (een voetbalwedstrijd tussen Oekraïne en de Duitse Luftwaffe in 1942) zijn inmiddels overleden vader als een collaborateur wordt neergezet. Hof neemt geen schending aan nu de naam van klagers vader in het artikel niet genoemd wordt en ook geen directe beschuldigingen aan zijn adres in het artikel te lezen zijn.

ARREST – 26 november 2013 – X t. Litouwen – persbericht – arrest

De beslissing om een kind (geboren in 2005) terug te sturen naar Australië, uit welk land zij ontvoerd werd toen zij 3 jaar en 5 maanden oud was, is in strijd met artikel 8. Bij het maken van de afweging heeft de Letse rechtbank in onvoldoende mate het belang van het kind mee laten wegen.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART.10)

ARREST – 28 november 2013 – Österreichische Vereinigung zur Erhaltung (...) t. Oostenrijk – persbericht – arrest

VRIJHEID VAN VERGADERING (ART. 11)

ARREST – 26 november 2013 – Kudrevičius e.a. t. Litouwen – persbericht – arrest

De veroordeling van vijf boeren wegens oproer bij een protestactie tegen de verlaging van prijzen, waarbij drie grote wegen door boeren waren geblokkeerd, was een schending van artikel 11. Hoewel het Hof aanneemt dat de demonstratie grote ontwrichting veroorzaakte, was de veroordeling onder de gegeven omstandigheden geen noodzakelijke en proportionele maatregel voor het voorkomen van ordeverstoring. De autoriteiten hadden, gelet op het recht op vrijheid van vergadering, een zekere mate van tolerantie jegens ordeverstoringen tijdens protesten moeten hebben.

VERBOD VAN DISCRIMINATIE (ART.14)

ARREST – 12 november 2013 – Vallianatos en anderen t. Griekenland – Grote Kamer – persbericht – arrest – ECHR blog

De zaak betreft de klacht dat een in de Griekse wetgeving getroffen voorziening voor een geregistreerd partnerschap als alternatief voor het huwelijk in strijd is met het recht op familieleven en het verbod op discriminatie, nu deze voorziening niet openstaat voor partners van het gelijke geslacht. Het hof neemt een schending van artikel 14 en artikel 8 aan, nu niet is gebleken dat het uitsluiten van partners van hetzelfde geslacht noodzakelijk is gelet op de legitieme doelstellingen van de wet.

VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 5 november 2013 – Azemi t. Servië – persbericht – beslissing

Hof: De Servische autoriteiten kunnen niet verantwoordelijk worden gehouden voor het feit dat een uitspraak van een rechter in Kosovo inzake het terug in dienst nemen van klager niet ten uitvoer is gelegd. Het hof oordeelt dat de Servische autoriteiten ten tijde van de Kosovaarse rechterlijke einduitspraak geen effectieve rechtsmacht uitoefenden in de regio.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 22 oktober 2013 - Haalmeijer t. Nederland - beslissing

Klager kwam niet meer in aanmerking voor de zg. 'Fokkensregeling', die het mogelijk maakte dat veroordeelden met een combinatievonnis in beginsel na één derde van hun vrijheidsstraf voor plaatsing in een forensisch psychiatrisch centrum (fpc) in aanmerking kwamen. Geen schending van artikel 5, 6 en 13 EVRM.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 15 oktober 2013 – Borges de Brito t. Nederland - arrest

Ontbreken van enige vorm van detentiefasering in het geval van een levenslange gevangenisstraf is gelet op de onbepaalde aard van de straf geen discriminatie, omdat geen sprake is van een geval gelijk aan een gevangenisstraf voor bepaalde tijd.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 15 oktober 2013 – Gahramanov t. Azerbeidzjan – persbericht – beslissing

De zaak betreft de korte vrijheidsbeneming van klager op de luchthaven. Achteraf bleek klager ten onrechte gesignaleerd te staan. Het hof herhaalt dat rechtssubjecten onder omstandigheden beperkingen op de bewegingsvrijheid dienen te verdragen en dat luchtreizigers kunnen worden geacht te hebben ingestemd met een reeks aan veiligheidsmaatregelen. Nu klager slechts enkele uren werd opgehouden voor het noodzakelijke onderzoek en hierna direct mocht vertrekken, wordt de klacht als kennelijk ongegrond verworpen. Dit is de eerste keer dat het hof deze redenering toepast op veiligheidscontroles in luchthavens.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 15 oktober 2013 – Savickas en anderen t. Litouwen – persbericht – beslissing

De zaak betreft de lengte van de gerechtelijke procedures die door enkele Litouwse rechters waren aangespannen omdat hun salarissen als onderdeel van een reeks bezuinigingsmaatregelen waren verlaagd. De procedures voor de nationale rechter hebben tussen de negen en tien jaar geduurd.

Het Hof constateert dat sinds een uitspraak van de Litouwse Hoge Raad van 6 februari 2007, de nationale rechters de criteria van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens hebben toegepast bij het bepalen van een vergoeding voor overschrijding van de redelijke termijn in gerechtelijke procedures. Het hof oordeelt dat er daarom in Litouwen een effectief rechtsmiddel bestaat voor klachten die zien op de redelijke termijn. Nu verzoekers niet bij de Litouwse rechter een schadeclaim hebben ingediend is hun klacht die ziet op artikel 6, paragraaf 1 niet-ontvankelijk omdat niet alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput.

Het Hof wijst er in dat verband ook op dat klagers in zaken die zien op de lengte van civiele, strafrechtelijk of administratieve procedures in Litouwen en zijn ingediend ná 6 augustus 2007, dat wil zeggen zes maanden na voornoemde uitspraak van de Litouwse Hoge Raad, het rechtsmiddel bij de Litouwse nationale rechter dienen aan te wenden.

VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)

VERWIJZING – 4 november 2012 – Mustafa Tunç en Fecire Tunç t. Turkije – persbericht – arrest

Verzoekers zijn de ouders van een overleden soldaat. De autoriteiten zouden onvoldoende onderzoek hebben gedaan naar de oorzaak van zijn dood.

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

AANBESTEDING

ARREST – 14 november 2013 – Zaak C-388/12 – Comune di Ancona – arrest

Structuurfondsen – Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) – Financiële bijdrage van een Structuurfonds – Criteria voor subsidiabiliteit van kosten – Verordening (EG) nr. 1260/1999 – Artikel 30, lid 4 – Beginsel van duurzaamheid van verrichting – Begrip ‚belangrijke verandering’ in een verrichting – Toewijzing van concessieovereenkomst zonder voorafgaande bekendmaking en aanbesteding

Hof: De in artikel 30, lid 4, van verordening 1260/1999 bedoelde veranderingen omvatten zowel veranderingen die zich tijdens de totstandbrenging van een werk voordoen als veranderingen die nadien plaatsvinden, met name tijdens het beheer van dat werk, voor zover zij zich voordoen binnen de termijn van vijf jaar. Het Unierecht staat er niet aan in de weg dat een concessie voor openbare diensten met betrekking tot een werk zonder aanbesteding wordt gegund, mits die gunning voldoet aan het transparantiebeginsel. Een onderneming die is gevestigd in een andere lidstaat moet in staat zijn gesteld om toegang te krijgen tot alle relevante informatie betreffende die concessie vóór de toewijzing ervan, zodat die onderneming, indien zij dat had gewild, haar interesse voor die concessie had kunnen tonen. Het staat aan de verwijzende rechter na te gaan of dat het geval is.

ARBEID

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-522/12 – Isbir – arrest

Prejudiciële verwijzing – Vrij verrichten van diensten – Terbeschikkingstelling van werknemers – Richtlijn 96/71/EG – Minimumloon – Forfaitaire bedragen en bijdrage van werkgever aan meerjarig spaarplan ten gunste van zijn werknemers – geschil over hoogte uurloon

Hof: Artikel 3, lid 1, tweede streepje, sub c, van richtlijn 96/71/EG staat er niet aan in de weg dat loonbestanddelen die geen wijziging brengen in de verhouding tussen de prestatie van de werknemer enerzijds, en de tegenprestatie die hij daarvoor ontvangt anderzijds, een bestanddeel vormen van het minimumloon.

ARREST – 28 november 2013 – Zaak C-309/12 – Gomes Viana Novo e.a. – arrest

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 80/987/EEG – Richtlijn 2002/74/EG – Bescherming van werknemers bij insolventie van werkgever – Waarborgfondsen – Beperking van betalingsverplichting van waarborgfondsen – Loonaanspraken die opeisbaar zijn geworden meer dan zes maanden vóór indiening van rechtsvordering tot insolventverklaring van werkgever

Hof: Richtlijn 80/987/EEG (bescherming werknemers bij insolventie werkgever), verzet zich niet tegen een nationale regeling die geen loonaanspraken waarborgt die meer dan zes maanden vóór de indiening van een verzoek tot insolventverklaring van de werkgever opeisbaar zijn geworden, ook al hebben de werknemers vóór het begin van die periode een gerechtelijke procedure tegen hun werkgever ingesteld met het oog op de vaststelling en de gedwongen invordering van die aanspraken.

CONCLUSIE – 28 november 2013 – Gevoegde zaken C-501/12 t/m C-501/12 en C-540/12 en C-541/12 – Specht Schombera en Wieland en Schönefeld en Wilke en Schini en Schmeel en Schuster – conclusie

Sociaal beleid – Discriminatie op grond van leeftijd van werknemers – Nationale regelgeving die voorziet in vaststelling van basissalaris van ambtenaar op grond van diens leeftijd

A-G: Richtlijn 2000/78/EG is van toepassing op de bezoldiging van ambtenaren. Richtlijn 2000/78 verzet zich tegen een nationale regeling, volgens welke de hoogte van het basissalaris van een ambtenaar bij zijn aanstelling in overheidsdienst voornamelijk van diens leeftijd afhangt en daarna vooral stijgt naarmate zijn dienstbetrekking voortduurt.

Richtlijn 2000/78 verzet zich tegen een overgangsregeling, die voor de indeling van de op 31 juli 2011 zittende ambtenaren in een salaristrap van het nieuwe bezoldigingsstelsel alleen het eerdere basissalaris in aanmerking neemt en voor de overgang naar een hogere trap slechts rekening houdt met de beroepservaring verworven vanaf de inwerkingtreding van deze overgangsregeling, en wel ongeacht de totale duur van de beroepservaring van de ambtenaar.

Voor zover een geval van met het Unierecht strijdige discriminatie is vastgesteld, kan de naleving van het beginsel van gelijke behandeling, alleen worden verzekerd door de gediscrimineerde ambtenaren in te delen in de salaristrap waarin een oudere ambtenaar met een gelijkwaardige beroepservaring is ingedeeld.

Wel is toegestaan een nationale bepaling die een ambtenaar verplicht om een recht op een betaling die niet rechtstreeks voortvloeit uit de wet, geldend te maken voor het einde van het lopende begrotingsjaar.

BURGERSCHAP VAN DE UNIE

CONCLUSIE – 06 november 2013 – Zaak C-432/12 – Reyes – conclusie

Recht van vrij verkeer en verblijf op grondgebied van lidstaten voor burgers van Unie en hun familieleden – Richtlijn 2004/38/EG – Artikel 2, punt 2, sub c – Verblijfsrecht van familieleden van burger van Unie – Begrip ‚familie lid ten laste van burger van Unie’ – Verplichting voor rechtstreekse bloedverwant in neergaande lijn, ouder dan 21 jaar, van burger van Unie om te bewijzen dat hij tevergeefs heeft geprobeerd werk te vinden, dat hij autoriteiten van zijn land van herkomst om sociale bijstand heeft verzocht of dat hij anderszins in zijn levensonderhoud heeft trachten te voorzien – Gevolgen van verklaringen van familie lid dat om verblijfskaart als ‚familie lid ten laste’ verzoekt aangaande zijn wens om in gastlidstaat te werken

A-G: Uit richtlijn 2004/38/EG volgt dat als „ten laste” wordt beschouwd het familie lid van een burger van de Unie dat, om welke reden ook, in zijn land van herkomst niet in staat is zelf in zijn basisbehoeften te voorzien en zich in werkelijkheid in een dusdanige situatie van afhankelijkheid bevindt dat de door de burger van de Unie

verleende materiële ondersteuning noodzakelijk is om in zijn levensonderhoud te voorzien. Om te worden beschouwd als familielid „ten laste” van een burger van de Unie moet de situatie van afhankelijkheid bestaan in het land van herkomst van de aanvrager en door de autoriteiten van de lidstaat worden beoordeeld op het moment dat deze verzoekt om gezinshereniging met de burger van de Unie van wie hij beweert ten laste te zijn.

COMMUNICATIE

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-518/11 – UPC Nederland – **Nederlandse zaak – arrest – ECER nieuwsbericht**

Elektronische-communicatienetwerken en -diensten – Richtlijnen 97/66/EG, 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG en 2002/22/EG – Werkingssfeer *ratione materiae* – Verzorgen van basispakket aan radio- en televisieprogramma's via kabel – Overdracht door gemeente van haar kabelnetwerk aan particuliere onderneming – Contractueel tariefbeding – Bevoegdheden van nationale regulerende autoriteiten – Beginsel van loyale samenwerking

In 1996 heeft de Gemeente Hilversum haar kabelnetbedrijf verkocht aan UPC Nederland. De verkoopovereenkomst bevatte een zogeheten "tariefbeperkend beding". Op grond van deze bepaling werd de mogelijkheid voor UPC Nederland om tariefwijzigingen door te voeren, beperkt. In 2003 heeft UPC aan de Gemeente Hilversum medegedeeld dat het tarief voor het aangeboden standaardpakket verhoogd zou gaan worden. Partijen twisten over de toelaatbaarheid van een prijsverhoging gezien het tariefbeperkende beding. UPC stelt zich op het standpunt dat het tariefbeperkende beding nietig is wegens strijd met EU-regelgeving inzake telecommunicatie.

Hof: Gemeenten mogen niet langer tarieven bepalen voor de kabel. Een dienst bestaande uit het verzorgen van een basispakket aan radio- en televisieprogramma's via de kabel, waarvoor kosten in rekening worden gebracht, is aan te merken als een „elektronische-communicatiedienst” en valt daarmee onder de materiële werkingssfeer zowel van die richtlijn als van de richtlijnen 97/66/EG, 2002/19/EG (toegangsrichtlijn), 2002/20/EG (machtigingsrichtlijn), en 2002/22/EG (universele dienstrichtlijn).

Een entiteit die niet de hoedanigheid heeft van nationale regelgevende autoriteit, mag niet rechtstreeks ingrijpen in de eindgebruikerstarieven voor de levering van een basispakket aan radio- en televisieprogramma's via de kabel.

Een entiteit die niet de hoedanigheid heeft van nationale regelgevende instantie, kan zich tegenover een leverancier van basispakketten aan radio- en televisieprogramma's via de kabel niet beroepen op een tariefbeding dat voortvloeit uit een vóór de vaststelling van het op elektronische-communicatiediensten toepasselijke nieuwe regelingskader gesloten overeenkomst.

ARREST – 14 november 2013 – Zaak C-221/12 – Belgacom – arrest

Prejudiciële verwijzing – Artikel 49 VWEU – Vrijheid van vestiging – Artikel 56 VWEU – Vrij verrichten van diensten – Beginselen van gelijke behandeling en non-discriminatie – Transparantieverplichting – Werkingssfeer – Overeenkomst tussen openbare lichamen van lidstaat en onderneming uit zelfde lidstaat – Overdracht door deze lichamen van hun televisieactiviteiten alsook, voor bepaalde duur, van exclusief gebruiksrecht op hun kabelnetwerken aan onderneming uit deze lidstaat – Mogelijkheid voor marktdeelnemer uit zelfde lidstaat om zich voor rechterlijke instanties van deze lidstaat op artikelen 49 VWEU en 56 VWEU te beroepen – Geen marktbevraging – Rechtvaardiging – Bestaan van vroegere overeenkomst – Dading die ertoe strekt einde te maken aan geding betreffende uitlegging van deze overeenkomst – Risico van waardevermindering van overgedragen activiteit

De verweerders in deze zaak zijn 'zuivere kabelmaatschappijen', met enkel publiekrechtelijke aandeelhouders. Tussen partijen is een geschil ontstaan over de draagwijdte van de inbrengakte. Volgens verweerders is internet een Multi-media-activiteit en interactieve televisie een broadcastingactiviteit. De Raad van State vraagt of een in

België gevestigde onderneming zich voor een Belgische rechter kan beroepen op fundamentele regels van het Unierecht, zoals de transparantieplichting, en of een voorlopige dading in het kader van een bestaand contractueel kader op grond van een kort geding een objectieve rechtvaardiging van algemeen belang vormt, zonder dat er een marktbevraging heeft plaatsgevonden.

Hof: Een marktdeelnemer uit een lidstaat kan voor de rechterlijke instanties van deze lidstaat aanvoeren dat de transparantieplichting is geschonden bij de sluiting van een overeenkomst waarbij een of meer openbare lichamen van deze lidstaat aan een marktdeelnemer uit dezelfde lidstaat een concessieovereenkomst voor diensten hebben gegund die een duidelijk grensoverschrijdend belang heeft, of een marktdeelnemer het exclusieve recht voor het uitoefenen van een economische activiteit hebben verleend dat een dergelijk belang heeft.

CONSUMENTENRECHT

CONCLUSIE – 26 november 2013 – Zaak C-421/12 – Commissie / België – conclusie

Niet-nakoming – Bescherming van de consument – Oneerlijke handelspraktijken – Richtlijn 2005/29/EG – Uitsluiting van beoefenaren van vrije beroepen, tandartsen en fysiotherapeuten – Nationale wettelijke regeling betreffende de aankondiging van prijsverlagingen – Nationale wettelijke regeling die bepaalde vormen van ambulante handel beperkt of verbiedt – Hoger niveau van bescherming – Volledige harmonisatie

A-G: Volgens de Commissie is België de verplichtingen op grond van richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken niet nagekomen, doordat beoefenaren van vrije beroepen alsmede tandartsen en fysiotherapeuten van de werkingssfeer van de wet van 5 juni 2007 ter omzetting van die richtlijn zijn uitgesloten.

CONCLUSIE – 14 november 2013 – Zaak C-609/12 – Ehrmann – conclusie

Consumentenbescherming – Toegestane gezondheidsclaims voor levensmiddelen – Specifieke voorwaarden – Temporele werkingssfeer

A-G: De informatieverplichtingen van artikel 10, lid 2, verordening (EG) nr. 1924/2006 moeten worden geëerbiedigd sedert 1 juli 2007.

CONCLUSIE – 21 november 2013 – Zaak C-482/12 – Georgetown University – conclusie

Ontvankelijkheid – Richtlijn 93/13/EEG – Consumentenkredietovereenkomst – Oneerlijke bedingen – Inning van een door een zekerheidsrecht gedekte schuldvordering door middel van de openbare verkoop van onroerend goed – Naar nationaal recht bestaande mogelijkheid van buitengerechtelijke afdoening – Doeltreffendheidsbeginsel – Beperking in de tijd van de werking van een arrest

A-G: Gelet op het voorgaande geef ik het Hof in overweging de prejudiciële vraag van de Slowaakse rechter niet-ontvankelijk te verklaren. Indien het de prejudiciële vraag ontvankelijk mocht verklaren en de litigieuze procedure onverenigbaar met richtlijn 93/13, zou mijn advies ertoe strekken de gevolgen van het arrest niet in de tijd te beperken.

FINANCIËLE INSTELLINGEN

CONCLUSIE – 26 november 2013 – Zaak C-359/12 – Timmel – conclusie

Richtlijn 2003/71/EG en verordening (EG) nr. 809/2004 – Basisprospectus – Documenten ter aanvulling van prospectus – Definitieve voorwaarden – Publicatie van prospectus in elektronische vorm

A-G: Informatie die in beginsel moet worden verstrekt aan beleggers en niet bekend is ten tijde van de goedkeuring van het basisprospectus, maar wel ten tijde van de publicatie van een document ter aanvulling van dat prospectus, hoeft niet te worden opgenomen in dat aanvullende document, mits de betrokken informatie geen met de informatie in het prospectus verband houdende belangrijke nieuwe ontwikkeling, materiële vergissing of onjuistheid behelst die van invloed kan zijn op de beoordeling van de effecten voor de toepassing van artikel 16, lid 1, van richtlijn 2003/71;

FISCALE BEPALINGEN

BTW

ARREST – 7 november 2013 – Gevoegde zaken C-249/12 enen C-250/12 –Tulică enen Plavoşin – arrest

Fiscale bepalingen – Btw – Richtlijn 2006/112/EG – Artikelen 73 en 78 – Onroerendgoedtransacties verricht door natuurlijke personen – Kwalificatie van deze transacties als belastbare handelingen – Vaststelling van verschuldigde btw indien partijen bij overeenkomstsluiting niets hebben bepaald – Mogelijkheid voor leverancier om btw op afnemer te verhalen – Gevolgen

Hof: Uit richtlijn 2006/112/EG volgt dat de overeengekomen verkoopprijs, indien deze door partijen is vastgesteld zonder dat de btw is genoemd en de leverancier van het goed de persoon is die tot voldoening van de verschuldigde btw gehouden is, aldus moet worden opgevat dat de btw daarin al begrepen is ingeval de leverancier de door de belastingdienst nageheven btw niet op de koper kan verhalen.

ARREST – 21 november 2013 – Zaak C-494/12 – Dixons Retail – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Belasting over toegevoegde waarde – Goederenleveringen – Begrip – Frauduleus gebruik van betaalkaart

Hof: De fysieke overdracht van een goed aan een koper die op bedrieglijke wijze gebruikmaakt van een betaalkaart om de verkoopprijs te betalen, is in omstandigheden als die in het hoofdgeding aan te merken als een „levering van goederen”. De betaling die een derde in het kader van een dergelijke overdracht op grond van een overeenkomst tussen hem en de leverancier van het goed heeft verricht, vormt een „tegenprestatie” in de zin van de voornoemde artikelen 11, A, lid 1, sub a, en 73.

ARREST – 28 november 2013 – Zaak C-319/12 – MDDP – arrest

Btw – Richtlijn 2006/112/EG – Artikelen 132 tot en met 134 en 168 – Vrijstellingen – Onderwijsdiensten die met winstoogmerk worden verricht door privaatrechtelijke lichamen – Recht op aftrek

Hof: Onderwijsdiensten die voor commerciële doeleinden worden verricht door niet-publieke organisaties, mogen worden vrijgesteld van btw. Artikel 132, lid 1, sub i, van deze richtlijn verzet zich evenwel tegen een algemene vrijstelling van alle onderwijsdiensten waarbij geen rekening wordt gehouden met de doelstellingen van de niet-publieke organisaties die deze diensten verrichten.

Een belastingplichtige kan geen aanspraak maken op recht op aftrek van de voldane voorbelasting indien de in een later stadium verrichte onderwijsdiensten wegens een vrijstelling die in strijd is met artikel 132, lid 1, sub i, van deze richtlijn, niet aan de belasting over de toegevoegde waarde zijn onderworpen.

Deze belastingplichtige kan evenwel, om te vermijden dat die vrijstelling op hem wordt toegepast, aanvoeren dat zij onverenigbaar is met artikel 132, lid 1, sub i, van richtlijn 2006/112, wanneer hij, niet kan worden aangemerkt als een lichaam met soortgelijke doeleinden als een publiekrechtelijke onderwijsinstelling in de zin van deze bepaling. In dit laatste geval zullen de onderwijsdiensten die door die

belastingplichtige worden verricht, aan de belasting over de toegevoegde waarde onderworpen zijn en zal hij gerechtigd zijn om de voldane voorbelasting af te trekken.

OVERIG

ARREST – 21 november 2013 – Zaak C-302/12 – X – Nederlandse zaak – arrest – europa-nu.nl - taxence

Prejudiciële verwijzing – Artikel 43 EG – Personenauto's – Gebruik in lidstaat van in andere lidstaat geregistreerde personenauto – Belasting die met betrekking tot deze auto in eerste lidstaat wordt geheven ter zake van aanvang van gebruik op nationaal wegennet, en in tweede lidstaat bij registratie ervan – Auto die door betrokken burger zowel wordt gebruikt voor privédoeleinden als om zich vanuit zijn lidstaat van herkomst naar zijn werkplek in eerste lidstaat te begeven

X heeft de Belgische nationaliteit en werkt in Nederland. Zij woont afwisselend in Nederland, waar zij een huis bezit, en België, waar zij een appartement huurt. X bezit een in België geregistreerde auto, die zij zowel in België als Nederland bestuurt, maar waarvoor zij in Nederland geen belasting van personenauto's en motorrijwielen (BPM) betaalt.

In zijn arrest van vandaag wijst het Hof er op dat de belastingbevoegdheid van de lidstaten op dit vlak niet is geharmoniseerd. Lidstaten hoeven dus hun eigen fiscale stelsel niet aan te passen aan de belastingstelsels van andere lidstaten om dubbele belasting te vermijden.

Hof: Dubbele belasting voor autorijden in meerdere EU-landen mag. Artikel 43 EG verzet zich niet tegen een wettelijke regeling van een lidstaat waarbij met betrekking tot een in een andere lidstaat geregistreerde auto die ter zake van die registratie aldaar reeds aan belasting onderworpen is geweest, een belasting wordt geheven ter zake van de aanvang van het gebruik op het nationale wegennet van eerstgenoemde lidstaat, wanneer deze auto bestemd is om hoofdzakelijk in beide lidstaten daadwerkelijk en duurzaam te worden gebruikt, of daar feitelijk aldus wordt gebruikt, voor zover deze belasting niet discriminerend is.

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-322/11 – K – arrest

Prejudiciële verwijzing – Artikelen 63 VWEU en 65 VWEU – Vrij verkeer van kapitaal – Belastingregeling van lidstaat volgens welke verlies uit verkoop van in andere lidstaat gelegen onroerend goed niet aftrekbaar is van winst op verkoop van waardepapieren in heffingsstaat

Hof: De artikelen 63 VWEU en 65 VWEU verzetten zich niet tegen een belastingregeling van een lidstaat volgens welke een belastingplichtige die ingezetene van deze lidstaat is, het verlies uit de verkoop van een in een andere lidstaat gelegen onroerend goed niet kan aftrekken van de in eerstbedoelde lidstaat belastbare roerende inkomsten, terwijl deze aftrekmogelijkheid onder bepaalde voorwaarden wel zou bestaan indien het onroerend goed in eerstbedoelde lidstaat zou zijn gelegen.

CONCLUSIE – 6 november 2013 – Zaak C-190/12 – Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company – conclusie

Vrijheid van vestiging – Vrij verkeer van kapitaal – Artikelen 56 EG, 57 EG en 58 EG – Belasting op inkomsten van rechtspersonen – Dividenduitkeringen aan op grondgebied van derde landen gevestigde beleggingsfondsen – Vrijstelling

A-G: De artikelen 56 EG en 58 EG verzetten zich niet tegen de toepassing van een belastingregeling van een lidstaat, krachtens welke geen belastingvrijstelling kan worden verleend voor dividenden die zijn uitgekeerd door in die lidstaat gevestigde vennootschappen aan een in een derde land gevestigd beleggingsfonds omdat de autoriteiten van die lidstaat de door het beleggingsfonds verstrekte inlichtingen niet kunnen verifiëren bij gebreke van een juridisch kader en bestuurlijke samenwerking

die overeenkomt met de samenwerking in de Europese Unie en de Europese Economische Ruimte

CONCLUSIE – 07 november 2013 – Zaak C-47/12 – Kronos International – conclusie

Vrijheid van vestiging – Vrij verkeer van kapitaal – Belastingwetgeving – Vennootschapsbelasting – Dividendbelasting – Werkingssfeer van artikel 49 VWEU respectievelijk artikel 63 VWEU – Nationale regeling die zonder onderscheid van toepassing is op zeggenschapsdeelnemingen en beleggingsdeelnemingen – Bepalingen tot voorkoming van dubbele dividendbelasting – Vrijstellingsregeling voor buitenlandse dividenden – Verrekeningsregeling voor binnenlandse dividenden – Verschil in behandeling van verlies van moedermaatschappij – Beperking – Rechtvaardigingsgronden – Verdeling van heffingsbevoegdheid tussen lidstaten – Algehele samenhang van stelsel

A-G: De verenigbaarheid van de regeling van een lidstaat inzake de dividendbelasting die van toepassing is op alle deelnemingen van meer dan 10 %, kan worden getoetst aan het vrije verkeer van kapitaal wanneer met de betrokken deelnemingen een zekere invloed kan worden uitgeoefend op de besluiten van vennootschappen en de activiteiten ervan kunnen worden bepaald, voor zover deze regeling niet tot voorwerp heeft de voorwaarden te stellen waaronder vennootschappen van die lidstaat toegang krijgen tot de markt in andere lidstaten of derde landen, of waaronder vennootschappen uit andere lidstaten en derde landen toegang krijgen tot de markt in die lidstaat.

Het vrije kapitaalverkeer staat niet in de weg aan de regeling van een lidstaat die de verrekening en teruggave uitsluit van de vennootschapsbelasting die is betaald door (klein-)dochterondernemingen van een ingezeten vennootschap die zijn gevestigd in andere lidstaten, staten die partij zijn bij de EER-Overeenkomst of derde landen, wanneer de moedermaatschappij verlies lijdt, terwijl in deze verrekening wel is voorzien voor ingezeten dochterondernemingen en teruggave mogelijk is in geval van verlies.

CONCLUSIE – 21 november 2013 – Zaak C-326/12 – van Caster en van Caster – conclusie

Vrij verkeer van kapitaal – Belasting van opbrengsten uit beleggingsfondsen die beleggers geen gedetailleerde mededeling van winst doen toekomen („intransparente Fonds”)

A-G: Een wettelijke regeling van een lidstaat waarvan het gecombineerde effect is dat de opbrengsten voor ingezetenen van die lidstaat uit buitenlandse beleggingsfondsen, aan een forfaitaire belasting worden onderworpen in plaats van aan een belasting op basis van werkelijke of geschatte waarden, vormt een bij artikel 63 VWEU verboden beperking van het vrije kapitaalverkeer en kan niet worden gerechtvaardigd door de noodzaak om een evenwichtige verdeling van de heffingsbevoegdheid tussen de lidstaten te handhaven of doeltreffende fiscale controles te verzekeren.

GENEESMIDDELEN

CONCLUSIE – 7 november 2013 – Zaak C-512/12 – Octapharma France – conclusie

Harmonisatie van wetgeving – Richtlijn 2001/83/EG – Richtlijn 2004/27/EG – Richtlijn 2002/98/EG – Werkingssfeer – Labiele bloedproducten – Plasma dat door middel van industrieel procedé wordt vervaardigd – Gelijktijdige of exclusieve toepassing van richtlijn 2001/83 (zoals gewijzigd bij richtlijn 2004/27) en richtlijn 2002/98 – Artikel 168, lid 4, VWEU en beoordelingsbevoegdheid van lidstaten om maatregelen voor hogere graad van bescherming inzake bloed en bloedderivaten te handhaven

A-G: Voor transfusie bestemd plasma dat is bereid uit volbloed en door middel van een industrieel procedé wordt vervaardigd, valt wat betreft het bewerken, opslaan en

distribueren ervan uitsluitend onder het toepassingsgebied van richtlijn 2001/83/EG (communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik).

INSTITUTIONEEL RECHT

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-313/12 – Romeo – arrest

Nationale bestuursrechtelijke procedure – Zuiver interne situatie – Bestuurshandelingen – Motiveringsplicht – Mogelijkheid om ontbreken van motivering gedurende gerechtelijke procedure tegen bestuurshandeling te herstellen – Uitlegging van artikel 296, tweede alinea, VWEU en artikel 41, lid 2, sub c, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Onbevoegdheid van Hof

Hof: De eerste vraag strekt er in werkelijkheid toe van het Hof een advies te verkrijgen over een algemene kwestie die niets te maken heeft met de beslechting van het geding voor de Italiaanse rechter. Niet kan worden aangenomen dat artikel 296, tweede alinea, VWEU en artikel 41, lid 2, sub c, van het Handvest of andere Unierechtelijke regels betreffende de plicht tot motivering van handelingen als zodanig rechtstreeks en onvoorwaardelijk toepasselijk zijn gemaakt, teneinde interne situaties en situaties die door het Unierecht worden beheerst gelijk te behandelen. Bijgevolg moet worden vastgesteld dat er in casu geen sprake is van een stellig belang van de Unie dat de uniforme uitlegging van uit het Unierecht overgenomen bepalingen of begrippen in stand wordt gehouden. Het Hof verklaart zich onbevoegd om de tweede en derde vraag te beantwoorden.

INTELLECTUELE EIGENDOM

CONCLUSIE – 26 november 2013 – Zaak C-314/12 – UPC Telekabel Wien – persbericht – conclusie

Informatiemaatschappij – Intellectuele-eigendomsrechten – Richtlijn 2001/29/EG – Artikel 8, lid 3, van richtlijn 2001/29/EG – Artikel 16 van het Handvest van de Grondrechten – Maatregelen tegen website die op grote schaal inbreuk maakt op het auteursrecht – Rechterlijk verbod tegen een internet access provider als tussenpersoon wiens diensten door een derde worden gebruikt om inbreuk te maken op het auteursrecht – Bevel tot blokkering van een website die inbreuk maakt op het auteursrecht

A-G: Artikel 3, lid 3, van richtlijn 2001/29/EG dient aldus te worden uitgelegd dat een persoon die zonder toestemming van de rechthebbende beschermd werken op internet beschikbaar stelt en daardoor inbreuk maakt op de in artikel 3, lid 2, van richtlijn 2001/29 neergelegde rechten, gebruik maakt van de diensten van de internetproviders van de personen die zich toegang verschaffen tot deze beschermde werken.

De in het kader van artikel 8, lid 3, van richtlijn 2001/29 vereiste afweging tussen de grondrechten van de betrokkenen verzet zich ertegen dat een internetprovider wordt verboden zijn klanten toegang te verschaffen tot een bepaalde website die inbreuk maakt op het auteursrecht. Dit geldt ook wanneer de internetprovider dwangmaatregelen wegens overtreding van dat verbod kan verhinderen door aan te tonen dat hij alle redelijke maatregelen heeft genomen om aan het verbod te voldoen. Een specifieke blokkeringsmaatregel betreffende een concrete website die uit hoofde van artikel 8, lid 3, van richtlijn 2001/29 wordt opgelegd aan een internetprovider, is in beginsel niet onevenredig louter vanwege het feit dat hij aanzienlijke kosten met zich brengt, maar zonder bijzondere technische kennis gemakkelijk kan worden omzeild.

CONCLUSIE – 14 november 2013 – Zaak C-484/12 – Georgetown University – **Nederlandse zaak** – conclusie

Geneesmiddelen voor menselijk gebruik – Verordening (EG) nr. 469/2009 – Artikelen 3 en 14 – Aanvullend beschermingscertificaat (ABC) – Afstand van certificaat – Toepasselijk recht en werking in de tijd – Keuze tussen meerdere aanhangige octrooiaanvragen

Mag aan de houder van het basisoctrooi een certificaat worden afgegeven voor ieder van de beschermde producten, ook al zijn de data verschillend voor de beschermde producten?

A-G: Afstand van het aanvullende beschermingscertificaat wordt beheerst door artikel 14, sub b, van verordening (EG) nr. 469/2009, en niet door nationaal recht. Aangezien afstand enkel voor de toekomst werkt, kan bovendien niet achteraf ervan worden uitgegaan dat door die afstand voor het betrokken product nooit een certificaat in de zin van artikel 3, sub c, van die verordening is afgegeven. In de situatie waarin een aanvrager meerdere aanvragen voor aanvullende beschermingscertificaten heeft ingediend voor verschillende, maar door eenzelfde octrooi beschermde producten, is het aan hem te beslissen welke van die aanvragen voorrang heeft. Bij gebreke van die keuze is het aan de nationale autoriteiten om daar de eventuele gevolgen naar nationaal recht aan te verbinden.

CONCLUSIE – 14 november 2013 – Zaak C-351/12 – OSA – conclusie

Auteursrecht en naburige rechten in de informatiemaatschappij – Richtlijn 2001/29/EG – Definitie van ‚mededeling aan het publiek’ – Mededeling door middel van radio- of televisieontvangstapparatuur aan patiënten in de kamers van een kuurinrichting – Rechtstreekse werking – Vrij verrichten van diensten – Aan een collectieve beheersorganisatie voor auteursrechten in een lidstaat verleende uitsluitende rechten

A-G: Een beperking die auteurs een vergoeding ontzegt voor de mededeling van hun werk via radio- of televisie-uitzending door middel van radio- of televisieontvangstapparatuur aan patiënten in de kamers van een kuurinrichting die geldt als onderneming, is in strijd met de bepalingen van richtlijn 2001/29/EG.

Indien een lidstaat richtlijn 2001/29 niet correct in nationaal recht heeft omgezet moet de nationale rechter het nationale recht zoveel mogelijk uitleggen in het licht van de bewoordingen en het doel van die richtlijn, teneinde het daarmee beoogde resultaat te bereiken. In omstandigheden als die van het hoofdgeding is het irrelevant of de bepalingen van de richtlijn voldoende nauwkeurig en onvoorwaardelijk zijn om door particulieren voor de nationale rechter te kunnen worden ingeroepen jegens de staat of een met de staat te vereenzelvigen entiteit.

Artikel 102 VWEU of artikel 16 van richtlijn 2006/123/EG staat niet in de weg aan de toepassing van bepalingen van nationaal recht die het collectieve beheer van auteursrechten op het grondgebied van de staat voorbehouden aan één collectieve beheersorganisatie voor auteursrechten (monopolist) en daardoor afnemers van de dienst niet de vrijheid hebben om te kiezen voor een collectieve beheersorganisatie van een andere lidstaat van de Europese Unie.

CONCLUSIE – 26 november 2013 – C-314/12 – UPC/Constantin Film Verleih GmbH en Wega Filmproduktionsgesellschaft GmbH – persbericht - conclusie

Informatiemaatschappij – Intellectuele-eigendomsrechten – Richtlijn 2001/29/EG – Artikel 8, lid 3, van richtlijn 2001/29/EG – Artikel 16 van het Handvest van de Grondrechten – Maatregelen tegen website die op grote schaal inbreuk maakt op het auteursrecht – Rechterlijk verbod tegen een internet access provider als tussenpersoon wiens diensten door een derde worden gebruikt om inbreuk te maken op het auteursrecht – Bevel tot blokkering van een website die inbreuk maakt op het auteursrecht

A-G: Een persoon die zonder toestemming van de rechthebbende beschermde werken op internet beschikbaar stelt en daardoor inbreuk maakt op de in artikel 3, lid 2, van richtlijn 2001/29 neergelegde rechten, maakt gebruik van de diensten van de internetproviders van de personen die zich toegang verschaffen tot deze beschermde werken.

De in het kader van artikel 8, lid 3, van richtlijn 2001/29 vereiste afweging tussen de grondrechten van de betrokkenen verzet zich ertegen dat een internetprovider in algemene zin en zonder dat concrete maatregelen worden gelasten, wordt verboden zijn klanten toegang te verschaffen tot een bepaalde website die inbreuk maakt op het auteursrecht.

Een specifieke blokkeringsmaatregel betreffende een concrete website die uit hoofde van artikel 8, lid 3, van richtlijn 2001/29 wordt opgelegd aan een internetprovider, is in beginsel niet onevenredig louter vanwege het feit dat hij aanzienlijke kosten met zich brengt, maar zonder bijzondere technische kennis gemakkelijk kan worden omzeild.

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN

ARREST – 14 november 2013 – Zaak C-478/12 – Maletic en Maletic – arrest

Rechterlijke bevoegdheid in burgerlijke en handelszaken – Verordening (EG) nr. 44/2001 – Artikel 16, sub 1 – Reisovereenkomst gesloten tussen in lidstaat woonachtige consument en in andere lidstaat gevestigd reisbureau – In lidstaat waar consument woonachtig is gevestigde dienstverrichter waarvan reisbureau gebruik maakt – Recht van consument om bij rechtbank van zijn woonplaats rechtsvordering in te stellen tegen beide ondernemingen

Hof: Het begrip „wederpartij bij de overeenkomst” heeft ook betrekking op de in de woonstaat van de consument gevestigde contractpartner van de marktdeelnemer waarmee deze consument het desbetreffende contract heeft gesloten.

CONCLUSIE – 21 november 2013 – Zaak C-360/12 – Coty Germany (anciennement Coty Prestige Lancaster Group) – conclusie

Internationale bevoegdheid in burgerlijke zaken – Verordening (EG) nr. 40/94 – Artikel 93, lid 5 – Bevoegdheid ter zake van inbreuk op gemeenschapsmerk – Verordening (EG) nr. 44/2001 – Artikel 5, sub 3 – Bijzondere bevoegdheid ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad – Door verweerder in andere lidstaat verrichte handeling bestaande in medewerking aan inbreuk of onrechtmatige daad die heeft plaatsgevonden op grondgebied van lidstaat waar aangezochte rechter zetelt

A-G: Op grond van artikel 93, lid 5, van verordening (EG) nr. 40/94 (gemeenschapsmerk) kan uit de plaats van de inbreuk op een gemeenschapsmerk die een van de veronderstelde inbreukmakers ten laste wordt gelegd, geen rechterlijke bevoegdheid ten aanzien van een andere veronderstelde inbreukmaker – die niet heeft gehandeld in het rechtsgebied van de aangezochte rechter – worden afgeleid.

KANSSPELEN

CONCLUSIE – 14 november 2013 – Zaak C-390/12 – Pflieger e.a. – conclusie

Artikel 56 VWEU – Vrijheid van dienstverrichting – Kansspelen – Regeling die terbeschikkingstelling van kansspelautomaten zonder vergunning verbiedt – Beperkt aantal vergunningen – Strafrechtelijke sancties – Evenredigheid – Handvest van de grondrechten

A-G: Artikel 56 VWEU verzet zich tegen een nationale regeling volgens welke slechts een beperkt aantal vergunninghouders kansspelen mag organiseren, tenzij die beperking gerechtvaardigd is op grond van een dwingende doelstelling van algemeen belang, die doelstelling geleet op het handelsbeleid van de bestaande vergunninghouders op een consequente en samenhangende wijze wordt nagestreefd, en ook evenredig is. Wanneer een beperking aan deze criteria voldoet, is zij niet in strijd met de artikelen 15, 16 of 17 van het Handvest.

Artikel 56 VWEU en de artikelen 15, 16 en 17 van het Handvest verzetten zich niet tegen een bepaling die de strafrechtelijke aansprakelijkheid uitbreidt tot de personen die direct of indirect verantwoordelijk zijn voor de schending van een beperking van het aanbieden van gokdiensten, mits de personele werkingssfeer van de strafrechtelijke aansprakelijkheid zich beperkt tot de personen die wisten of hadden

moeten weten dat zij met hun handelen een bijdrage aan de overtreding zouden leveren.

Noch artikel 56 VWEU, noch de artikelen 16, 47 of 50 van het Handvest verzetten zich tegen een nationale regeling als die in het hoofdgeding, volgens welke in het geval van illegale gokdiensten met een inzet van 10 EUR en seriespelen met kleinere afzonderlijke inzetten die tezamen meer dan 10 EUR bedragen, strafrechtelijke sancties worden opgelegd, terwijl in het geval van illegale gokdiensten met een inzet van minder dan 10 EUR administratieve sancties van toepassing zijn.

Artikel 56 VWEU en de artikelen 15, 16 en 17 van het Handvest verzetten zich tegen een nationale regeling volgens welke automaten die bij illegale kansspelen worden gebruikt, automatisch worden verbeurdverklaard en vernietigd zonder dat daarbij rekening kan worden gehouden met de mate van schuld van de eigenaar van de automaat en/of de ernst van de overtreding.

Artikel 56 VWEU en de artikelen 15, 16 en 17 van het Handvest verzetten zich echter niet tegen een nationale regeling volgens welke een lidstaat een discretionaire bevoegdheid heeft om een onderneming te sluiten in het geval dat illegale kansspelautomaten aan het publiek ter beschikking zijn gesteld.

LANDBOUW

ARREST – 14 november 2013 – Gevoegde zaken C-187/12 enen C-188/12 enen C-189/12 – SFIR en Italia Zuccheri en CO.PRO.B en Eridania Sadam – arrest

Prejudiciële verwijzing – Verordening (EG) nr. 320/2006 – Verordening (EG) nr. 968/2006 – Landbouw – Tijdelijke regeling voor herstructurering van suikerindustrie – Voorwaarden voor toekenning van herstructureringssteun – Begrippen ‚productie-installaties‘ en ‚volledige ontmanteling‘

Hof: Het begrip productie-installaties omvat silo's die bestemd zijn voor de opslag van suiker van de begunstigde van de steun, ongeacht of zij daarnaast voor andere doeleinden worden gebruikt. Silo's die uitsluitend voor de opslag van door andere producenten geproduceerde of van hen gekochte quotumsuiker worden gebruikt, en silo's die uitsluitend worden gebruikt voor het verpakken of inpakken van suiker met het oog op de verkoop ervan, vallen niet onder dit begrip.

MEDEDINGING

ARREST – 26 november 2013 – C-40/12P en C-50/12Pen C-58/12P – Gascogne Sack Deutschland e.a en Kendrion NV en Groupe Gascogne SA – Grote kamer – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Mededinging – Mededingingsregelingen – Markt van kunststof industriële zakken – Toerekenbaarheid aan moedermaatschappij van door dochteronderneming gepleegde inbreuk – Hoofdelijke aansprakelijkheid van moedermaatschappij voor betaling van aan dochteronderneming opgelegde geldboete – Buitensporig lange duur van procedure voor Gerecht – Beginsel van effectieve rechterlijke bescherming

Hof: Het Hof bevestigt het arrest van het Gerecht over de deelname van de vennootschappen Gascogne Sack Deutschland, Groupe Gascogne en Kendrion aan een kartel op de markt van kunststof industriële zakken. Deze vennootschappen kunnen niettemin een beroep tot schadevergoeding instellen met oog op het herstel van de eventuele schade die zij hebben geleden als gevolg van de buitensporig lange duur van de procedure voor het Gerecht. De hogere voorziening wordt afgewezen.

MILIEU

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-72/12 – Gemeinde Altrip e.a. – arrest

Prejudiciële verwijzing – Milieu – Richtlijn 85/337/EEG – Milieueffectbeoordeling – Verdrag van Aarhus – Richtlijn 2003/35/EG – Recht om in beroep te gaan tegen vergunningsbesluit – Toepassing *ratione temporis* – Vergunningsprocedure die is ingeleid vóór verstrijken van termijn voor omzetting van richtlijn 2003/35/EG – Besluit dat na verstrijksdatum is vastgesteld – Voorwaarden voor ontvankelijkheid van beroep – Inbreuk op een recht – Aard van procedurefout die kan worden aangevoerd – Omvang van toetsing

Hof: De ter omzetting van artikel 10 bis van richtlijn 85/337 vastgestelde voorschriften van nationaal recht moeten ook gelden voor vergunningsprocedures die vóór 25 juni 2005 zijn ingeleid, maar waarbij de vergunning na deze datum is afgegeven.

Artikel 10 bis van richtlijn 85/337 staat eraan in de weg dat de lidstaten de toepasselijkheid van de bepalingen ter omzetting van dat artikel beperken tot het geval waarin de rechtmatigheid van een besluit wordt aangevochten op grond dat geen milieueffectbeoordeling is verricht, zonder erin te voorzien dat die bepalingen ook gelden wanneer een dergelijke beoordeling wel is verricht maar gebreken vertoont.

ARREST – 14 november 2013 – Zaak T-456/11 – ICdA e.a./Commissie – arrest

REACH – Overgangsmaatregelen betreffende beperkingen op vervaardiging, in handel brengen en gebruik van cadmium en cadmiumverbindingen – Bijlage XVII bij verordening (EG) nr. 1907/2006 – Beperkingen op gebruik van cadmiumpigmenten in kunststof – Kennelijk onjuiste beoordeling – Risicoanalyse

Gerecht: Verordening (EU) nr. 494/2011 wordt nietig verklaard, voor zover daarbij het gebruik wordt beperkt van cadmium sulfoselenide oranje (nr. CAS 1256-57-4), cadmium sulfoselenide rood (nr. CAS 58339-34-7) en cadmium-zinksulfide (nr. CAS 8048-07-5) in mengsels en voorwerpen die zijn vervaardigd uit andere synthetische organische polymeren dan die waarvoor dat gebruik vóór de vaststelling van verordening nr. 494/2011 beperkt was. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

OPENBAARHEID VAN BESTUUR

ARREST – 14 november 2013 – Gevoegde zaken C-514/11 P en C-605/11 P – LPN / Commissie en Finland / Commissie – arrest – ECER nieuwsbericht

Hogere voorziening – Toegang tot documenten van instellingen – Verordening (EG) nr. 1049/2001 – Artikel 4, lid 2, derde streepje – Uitzondering betreffende bescherming van doel van inspecties, onderzoeken en audits – Milieu-informatie – Verordening (EG) nr. 1367/2006 – Artikel 6, lid 1 – Documenten betreffende niet-nakomingsprocedure in precontentieuze fase – Weigering van toegang – Verplichting tot concreet en individueel onderzoek van inhoud van in verzoek om toegang bedoelde documenten – Hoger openbaar belang

Hof: De Europese Commissie is niet verplicht om het onderzoeksdossier in een niet-nakomingsprocedure openbaar te maken. Dit geldt ook wanneer een klacht is geseponeerd en de Commissie geen formele inbreukprocedure bij het EU-Hof heeft ingesteld. Openbaarmaking zou in strijd zijn met het doel van de procedure en de aard en het verloop ervan kunnen wijzigen.

PERSOONSGEGEVENS

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-473/12 – IPI – arrest

Verwerking van persoonsgegevens – Richtlijn 95/46/EG – Artikelen 10 en 11 – Informatieplicht – Artikel 13, lid 1, sub d en g – Uitzonderingen – Omvang van uitzonderingen – Privédetectives die handelen voor controle-instantie van gereguleerd beroep – Richtlijn 2002/58/EG – Artikel 15, lid 1

Het Belgische Grondwettelijk Hof vraagt kort gezegd of de werkzaamheden van privé-detectives onder EU-richtlijn 95/46 ter bescherming van persoonsgegevens vallen.

Hof: Uit artikel 13, lid 1, van richtlijn 95/46/EG volgt dat de lidstaten niet verplicht zijn, maar wel de mogelijkheid hebben, om de in die bepaling opgenomen uitzonderingen op de verplichting om de betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens te informeren, in hun nationale recht om te zetten. De activiteit van een privédetective die voor een beroepsorganisatie onderzoek verricht naar schendingen van in casu het beroep van vastgoedmakelaar, valt onder de uitzondering van artikel 13, lid 1, sub d, van richtlijn 95/46.

STAATSSTEUN

ARREST – 21 november 2013 – Zaak C-284/12 – Deutsche Lufthansa – arrest - artikel Nysingh advocatenkantoor – Leiden law blog

Staatssteun – Artikelen 107 VWEU en 108 VWEU – Door openbaar bedrijf dat luchthaven exploiteert aan goedkope luchtvaartmaatschappij toegekende voordelen – Besluit tot inleiding van formele onderzoeksprocedure ten aanzien van die maatregel – Verplichting voor rechterlijke instanties van lidstaten zich te voegen naar door Commissie in dat besluit verrichte beoordeling inzake bestaan staatssteun

Hof: Wanneer de Europese Commissie de formele onderzoeksprocedure heeft geopend ten aanzien van een niet-aangemelde steunmaatregel die reeds ten uitvoer wordt gebracht, is een nationale rechterlijke instantie gehouden om alle noodzakelijke maatregelen te nemen teneinde de consequenties te verbinden aan een eventuele niet-nakoming van de verplichting tot opschorting van de uitvoering van die maatregel.

Wanneer de nationale rechterlijke instantie twijfels heeft over de vraag of de betrokken maatregel staatssteun vormt in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU dan wel over de geldigheid of de uitlegging van het besluit tot opening van de formele onderzoeksprocedure, kan zij de Europese Commissie enerzijds om verduidelijkingen verzoeken en kan of moet zij anderzijds overeenkomstig artikel 267, tweede en derde alinea, VWEU een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie stellen.

STRAFRECHT

ARREST – 14 november 2013 – Zaak C-60/12 – Baláz – **Grote Kamer – arrest**

Politiële en justitiële samenwerking in strafzaken – Kaderbesluit 2005/214/JBZ – Toepassing van beginsel van wederzijdse erkenning op geldelijke sancties – ‚Met name in strafzaken bevoegde rechter’ – ‚Unabhängige Verwaltungssenat’ in Oostenrijks recht – Aard en omvang van toetsing door rechter van tenuitvoerleggingsstaat

Hof: Het begrip „met name in strafzaken bevoegde rechter”, zoals bedoeld in artikel 1, sub a-iii, van kaderbesluit 2005/214/JBZ is een autonoom Unierechtelijk begrip en moet aldus worden uitgelegd dat onder dit begrip elke rechterlijke instantie valt die een procedure toepast die aan de wezenlijke kenmerken van een strafrechtelijke procedure voldoet. De Unabhängige Verwaltungssenat in den Ländern (Oostenrijk) en moet derhalve als een „met name in strafzaken bevoegde rechter” worden beschouwd.

Artikel 1, sub a-iii, van kaderbesluit 2005/214, moet aldus worden uitgelegd dat een justitiabele de gelegenheid heeft gehad om zijn zaak te doen behandelen door een met name in strafzaken bevoegde rechter wanneer hij, alvorens beroep te kunnen instellen, een precontentieuze bestuurlijke procedure moet volgen. Een dergelijke rechter moet beschikken over volle rechtsmacht om de zaak te onderzoeken, zowel wat betreft de beoordeling in rechte als de beoordeling van de feitelijke omstandigheden.

VERZEKERINGEN

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-442/12 – Sneller – Nederlandse zaak – arrest – cassatieblog - advocatenblad – blog publiekrecht & politiek - NJB 2013, nr. 40, p. 2844

Rechtsbijstandverzekering – Richtlijn 87/344/EEG – Artikel 4, lid 1 – Vrije advocaatkeuze door verzekeringnemer – Beding in algemene voorwaarden van toepassing op overeenkomst op grond waarvan rechtsbijstand in gerechtelijke en administratieve procedures door werknemer van verzekeraar gedekt is – Kosten voor rechtsbijstand door externe rechtsbijstandverlener enkel vergoed in geval verzekeraar besluit dat uitbesteding aan externe rechtshulpverlener noodzakelijk is

Jan Sneller heeft een rechtsbijstandsverzekering. Sneller verlangt schadevergoeding wegens onrechtmatig ontslag. Hij wil een gerechtelijke procedure starten met bijstand van een door hem gekozen advocaat, op kosten van de rechtsbijstandsverzekeraar. Verzekeraar DAS wil Sneller laten bijstaan door een werknemer die geen advocaat is. In de procedure die Sneller wil voeren is geen advocaat vereist. De tekst van de Europese richtlijn inzake rechtsbijstand (87/344) laat ruimte voor interpretatie: is het aan de verzekeraar om te bepalen of een advocaat moet worden ingeschakeld, dan wel of kan worden volstaan met een werknemer van de verzekeraar?

Hof: Een rechtsbijstandverzekeraar die in zijn verzekeringsovereenkomsten regelt dat rechtsbijstand in beginsel wordt verleend door zijn werknemers, mag niet tevens bedingen dat de kosten van rechtsbijstand van een door de verzekerde vrij gekozen advocaat of rechtsbijstandverlener slechts vergoed kunnen worden indien de verzekeraar van mening is dat de behandeling van de zaak aan een externe rechtshulpverlener moet worden uitbesteed. Richtlijn 87/344 verzet zich daartegen. Het maakt geen verschil of rechtsbijstand voor de desbetreffende gerechtelijke of administratieve procedure naar nationaal recht verplicht is.

VREEMDELINGEN

ARREST – 7 november 2013 – Gevoegde zaken C-199/12 en C-200/12 en C-201/12 – X Y Z – Nederlandse zaak – persbericht – arrest – prejudiciële verwijzing - verfassungsblog – ECER nieuwsbericht – NJB 2013, nr. 40, p. 2846

Richtlijn 2004/83/EG – Minimumnormen voor toekenning vluchtelingenstatus of subsidiaire beschermingsstatus – Artikel 10, lid 1, sub d – Behoren tot specifieke sociale groep – Seksuele gerichtheid – Grond van vervolging – Artikel 9, lid 1 – Begrip ‘daden van vervolging’ – Gegronde vrees voor vervolging wegens behoren tot specifieke sociale groep – Daden voldoende ernstig om deze vrees te rechtvaardigen – Regelgeving die homoseksuele handelingen strafbaar stelt – Artikel 4 – Beoordeling op individuele basis van feiten en omstandigheden

De Raad van State vraagt het Hof in de eerste plaats of vreemdelingen met een homoseksuele geaardheid een specifieke sociale groep vormen in de zin van richtlijn 2004/83. Daarnaast wordt het Hof gevraagd of strafbaarstelling en het dreigen met gevangenisstraffen voor seksuele activiteiten ‘vervolging’ inhouden in de zin van de richtlijn.

Hof: Homoseksuele asielzoekers kunnen een specifieke sociale groep vormen. De enkele strafbaarstelling van homoseksuele handelingen vormt als zodanig geen daad van vervolging. Daarentegen moet een gevangenisstraf voor homoseksuele handelingen die daadwerkelijk wordt toegepast in het land van herkomst dat deze strafbepaling heeft vastgesteld, worden geacht een onevenredige of discriminerende bestraffing en dus een daad van vervolging te vormen.

Bij de beoordeling van een verzoek om erkenning als vluchteling kunnen de bevoegde autoriteiten redelijkerwijs niet verwachten dat de asielzoeker, ter vermindering van het risico van vervolging, in zijn land van herkomst zijn homoseksualiteit geheim houdt of zich bij de invulling van die seksuele gerichtheid terughoudend opstelt.

ARREST – 7 november 2013 – Zaak C-225/12 – Demir – Nederlandse zaak – arrest

Prejudiciële verwijzing – Associatieovereenkomst EEG-Turkije – Artikel 13 van besluit nr. 1/80 van de Associatieraad – Standstillclausules – Begrip „legaal verblijf”

De heer Demir heeft de Turkse nationaliteit. Hij is in 1990 Nederland binnengekomen en in 1991 het land uitgezet wegens illegaal verblijf. Hij is hierna teruggekeerd en heeft in 1993 een verblijfsvergunning gekregen voor verblijf bij een Nederlandse echtgenote. Het huwelijk is in 1995 gestrand en de aanvraag voor een verblijfsvergunning voor voortgezet verblijf is toen afgewezen. Diverse daarop volgende aanvragen zijn afgewezen. De laatste aanvraag betrof een aanvraag om voor bepaalde tijd arbeid te verrichten als zelfstandige. Het beroep van Demir op deze afwijzing is gegrond verklaard door de rechtbank en vervolgens bevestigd door de Raad van State. De Raad heeft het Hof vragen gesteld over de uitlegging van besluit 1/80 betreffende de associatie tussen de EU en Turkije in verband met het eerste, illegale verblijf van Demir in Nederland.

Hof: Uit artikel 13 van besluit nr. 1/80 volgt dat wanneer een maatregel van een gastlidstaat een nieuwe beperking vormt van de uitoefening van het vrije verkeer van Turkse werknemers in de zin van de standstillclausule, deze clausule niet buiten toepassing kan worden gelaten op grond van het enkele feit dat de maatregel tot doel heeft illegale binnenkomst en illegaal verblijf, voorafgaand aan het indienen van een aanvraag om een verblijfsvergunning, tegen te gaan. Het bezit van een machtiging tot voorlopig verblijf die enkel geldig is in afwachting van een definitieve beslissing over het verblijfsrecht, vormt geen „legaal verblijf”.

ARREST – 14 november 2013 – Zaak C-4/11 – Puid – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Asiel – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 4 – Verordening (EG) nr. 343/2003 – Artikel 3, leden 1 en 2 – Bepaling van lidstaat die verantwoordelijk voor behandeling van asielverzoek dat door onderdaan van derde land bij een van de lidstaten is ingediend – Artikelen 6 tot en met 12 – Criteria voor bepaling van verantwoordelijke lidstaat – Artikel 13 – Restclausule

Hof: Als een lidstaat die bepaalt welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielverzoek een asielzoeker niet kan overdragen aan de lidstaat die aanvankelijk als verantwoordelijke lidstaat was aangewezen vanwege het feit dat de asielzoeker daar het risico loopt op onmenselijke of vernederende behandelingen, dan moet deze lidstaat nagaan welke andere lidstaat wellicht gehouden is de behandeling van de asielaanvraag over te nemen.

Deze onmogelijkheid om een asielzoeker over te dragen aan de lidstaat die aanvankelijk als verantwoordelijke lidstaat was aangewezen impliceert als zodanig niet dat de lidstaat die bepaalt welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van het asielverzoek verplicht is dat verzoek zelf te behandelen.

CONCLUSIE – 7 november 2013 – Zaak C-604/12 – HN – conclusie

Gemeenschappelijk Europees asielstelsel – Richtlijn 2004/83/EG – Minimumnormen voor erkenning als vluchteling of als persoon die voor subsidiaire bescherming in aanmerking komt – Richtlijn 2005/85/EG – Minimumnormen voor procedures in lidstaten voor toekenning of intrekking van vluchtelingenstatus – Nationale procedureregels die behandeling van verzoek om subsidiaire bescherming afhankelijk stelt van voorafgaande afwijzing van verzoek tot toekenning van vluchtelingenstatus – Toelaatbaarheid – Inachtneming van recht op behoorlijk bestuur – Snelheid en onpartijdigheid van onderzoeksprocedure

A-G: Richtlijn 2004/83/EG en richtlijn 2005/85/EG, tegen de achtergrond van het beginsel van behoorlijk bestuur, staat niet in de weg aan een nationale procedureregels die de behandeling van een verzoek om subsidiaire bescherming afhankelijk stelt van de voorafgaande afwijzing van een verzoek tot toekenning van de vluchtelingenstatus.

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

VRAGEN UIT NEDERLAND

Deze rubriek bevat prejudiciële verwijzingen van Nederlandse rechters van de afgelopen maand aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.

TIP: ZOEKEN NAAR PREJUDICIËLE VRAGEN

Alle prejudiciële verwijzingen (dus ook die van rechters uit andere lidstaten) worden opgenomen in de "Databank verwijzingsuitspraken EU". Deze databank is te vinden in Nova Porta Iuris via "Uitspraken zoeken", onder "jurisprudentieverzamelingen". Daarin kan o.a. gezocht worden op onderwerp en EU-regelgeving. Op die manier is eenvoudig na te gaan of over de geldigheid of uitleg van een bepaalde regel van EU-recht mogelijk al prejudiciële vragen zijn gesteld en/of nog aanhangig zijn. Nota bene: Porta Iuris is alleen beschikbaar voor medewerkers van de Rechtspraak. Prejudiciële verwijzingen zijn ook toegankelijk op de website van HvJEU bij [Info Curia](#).

FISCALE BEPALINGEN

PREJUDICIELE VERWIJZING – 1 november 2013 – Hoge Raad – verwijzingsuitspraak – gerechtshof 's-Hertogenbosch

Belasting – omzetbelasting – vrijstelling – Zesde richtlijn – begrip gemeenschappelijk beleggingsfonds – begrip beheer

Fiscale eenheid X bestaat uit verschillende vennootschappen waaronder vennootschap A. Vennootschap A sluit een overeenkomst tot het verrichten van diensten met drie vennootschappen die niet behoren tot de fiscale eenheid X. A ontvangt een vergoeding voor de diensten. De diensten bestaan uit verschillende werkzaamheden. Fiscale eenheid X heeft geen omzetbelasting voldaan omdat zij meent in aanmerking te komen voor een vrijstelling. De Inspecteur is van oordeel dat de vrijstelling slechts geldt voor twee van de zes genoemde werkzaamheden. Het Hof oordeelt dat de vrijstelling wel geldt voor alle werkzaamheden. Elk van de vennootschappen moet volgens het Hof worden beschouwd als een "gemeenschappelijk beleggingsfonds". Er is volgens het Hof sprake van "beheer" in de zin van de Zesde richtlijn. In cassatie staat ter discussie het oordeel van het Hof dat sprake zou zijn van een gemeenschappelijk beleggingsfonds. De Hoge Raad vraagt het EU-Hof of een vennootschap die is opgericht door meer dan één belegger met als doel te beleggen in

onroerende zaken kan worden aangemerkt als gemeenschappelijk beleggingsfonds. En ook of het begrip beheer mede omvat de feitelijke exploitatie van de onroerende zaken.

SUBSIDIES

PREJUDICIËLE VERWIJZING – 20 november 2013 – Raad van State – verwijzingsuitspraak

Subsidie Europees Vluchtelingenfonds - rechtsgrondslag terugvordering – verordening nr. 2988/95 – beschikking 2004/904 – bescherming financiële belangen

SOMVAO (Somalische Vereniging Amsterdam en omgeving) heeft subsidie gekregen uit het Europees Vluchtelingenfonds. De staatssecretaris heeft die subsidie later gewijzigd en een deel teruggevorderd. De rechtbank heeft geoordeeld dat de minister aan het nationale recht niet de bevoegdheid kan ontleen om de al vastgestelde subsidie te wijzigen. Die bevoegdheid kan volgens de rechtbank wel ontleend worden aan o.a het ESF-arrest (C-383/06 t/m C-385/06) en beschikking 2004/904.

De Afdeling wil van het EU-Hof nu uitsluitsel over wat de juiste rechtsgrondslag is voor terugvordering: verordening nr. 2988/95, verordening nr. 1605/2002 of beschikking 2004/904.

VREEMDELINGEN

PREJUDICIËLE VERWIJZING – 13 november 2013 – Centrale Raad van Beroep – verwijzingsuitspraak – persbericht CRvB

Vreemdelingen – inburgeringsplicht – personen met verblijfsvergunning – richtlijn 2003/109

De Centrale Raad van Beroep stelt in twee hoger beroepszaken vragen aan het Hof van Justitie van de EU. Die vragen gaan over de uitleg van de Europese regels voor personen die niet de nationaliteit van een EU-land hebben. Zij wonen echter wel langdurig legaal in een EU-land en hebben daarom op grond van het EU-recht een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd gekregen. De vraag is nu of deze personen - die in Nederland op grond van het EU-recht een verblijfsvergunning hebben - toch moeten inburgeren? Of is de plicht tot inburgering in strijd met de Europese regel dat deze personen - op bepaalde terreinen - dezelfde behandeling moeten krijgen als Nederlanders.

Op grond van Europese regels mag een land voor het krijgen van een verblijfsvergunning vooraf bepaalde integratie-eisen stellen. De Centrale Raad van Beroep wil nu van het Hof weten of de Europese regel toestaat dat die eisen ook worden gesteld als een persoon al een verblijfsvergunning heeft.